

มลพิษในใจ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๕

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันพระ วันให้เราตั้งใจทำบุญนะ เราเป็นมนุษย์เกิดมานี้ประเสริฐที่สุด เราเป็นมนุษย์เห็นไหม เรามีความคิด มนุษย์มีความคิด สัตว์เดรัจฉานมันไม่มีความคิดนะ สัตว์เดรัจฉานกับเรามีชีวิตเหมือนกัน สัตว์เดรัจฉานมันก็ทำคุณงามความดี มันอยากทำของมัน มันก็ทำได้แค่นั้น เพราะว่าความคิดมันทำได้แค่นั้น แค่นี้จบ

เวลาสัตว์เลี้ยงของเรามันจะเอาใจเรา มันประจบเรา มันนี่ถือว่าเป็นความดีของมัน มันประจบ เห็นไหม มันทำความอย่างนั้นมันว่ามันเป็นความดี แล้วของเราละ มันเป็นสัตว์เดรัจฉานมันโดนครอบคลุมไว้ด้วยการเกิดของเขา

เราเกิดมาเกิด เราเกิดมาเป็นมนุษย์นี้ต้องมีวาสนา ต้องมีศีล ๕ บริบูรณ์ ถ้าศีล ๕ บริบูรณ์เขาเรียก “มนุษย์สมบัติ” ผู้ที่มีศีล เห็นไหม ไม่ปาณาติปาตา คนฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเกิดมาอายุสั้น คนไม่ลักทรัพย์เกิดมาแล้วทรัพย์สมบัติของเรา โจรมันจะเข้าบ้านเรามันก็ไปเข้าบ้านอื่นซะ มันพลาดไปพลาดมา มันคุ้มครองเรา เห็นไหม อทินนา ทาน กามะ สุมิจฺจํ นาร เห็นไหม มีศีล ๕ โดยสมบูรณ์

ถ้ามีศีล ๕ โดยสมบูรณ์ เราเกิดมนุษย์สมบัติ ศีลนี้มนุษย์สมบัติ ถ้าขาดศีลแล้วมันขาดมนุษย์สมบัติ จิตนี้มันต้องไปเกิดไปตายตลอด จิตนี้มันธรรมชาติของมัน มันไม่มีที่สิ้นสุด มันต้องไปธรรมชาติของมัน เห็นไหม สสารของธาตุรู้ไม่มีวันที่สิ้นสุด มันต้องเกิดดับเกิดดับตลอดไป

เกิดดับ... ขณะเกิดดับมา เราเกิดเป็นมนุษย์ เห็นไหม พบพระพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอนให้ให้ทาน ให้ทำบุญกุศล ทำบุญกุศลนี้เราได้เกิดมนุษย์สมบัติต่อไป

มนุษย์สมบัติมันสำคัญตรงไหน? สำคัญกว่าสัตว์เดรัจฉานตรงมีปัญญาไง มีปัญญาใคร่ครวญ มีปัญญาทำคุณงามความดี สิ่งทีละเอียดอ่อน เห็นใหม่ ใจแก่การไปหาพระแล้วถวายอาหารนี้หรือ อันนี้เป็นบุญกุศลมากหรือ?

เป็นบุญกุศลมากสิ...ทาน เห็นใหม่ ทานนี้มันออกมาจากใจ ใจนะ บ้านที่มันสกปรก บ้านที่ว่าอากาศอับชื้น คนเข้าไปในบ้านอับชื้นนั้น ความเป็นอยู่มันจะสุขสบายไหม?

หัวใจที่อับชื้นไง หัวใจที่หมักหมมด้วยความคิด หมักหมมไว้ในหัวใจ ทานนี้มันออกมาแสดงอย่างนั้น ทานเป็นสื่อออกมา เห็นใหม่ การจะไปให้ทาน มันเหมือนกับเปิดประตูเปิดหน้าต่างให้โล่ง ให้อากาศถ่ายเทออกไป พ้ออากาศถ่ายเทออกไป ความตระหนี่ถี่เหนียว ความคิด ความเห็นแก่ตัวมันเป็นมลพิษในหัวใจ มันอับไว้ในหัวใจ เราเปิดประตูเปิดหน้าต่างออกไป มลพิษนี้มันออกไป อากาศก็โล่ง อากาศก็สบาย นี่การให้ทาน การเปิดประตูออกไป เห็นใหม่ การให้ทาน มลพิษมันจะออกไปจากหัวใจ

พอหัวใจมันเริ่มสุขเริ่มสบายขึ้นมา มลพิษในหัวใจมันเริ่มน้อยลงๆ พอน้อยลงๆ เริ่มจะให้ทานให้บุญกุศลเกิดขึ้น โดยธรรมชาติโดยอัตโนมัติ เรว่ามันสำคัญขนาดไหน สำคัญที่หัวใจมันปลอดโปร่ง หัวใจมันอับชื้น หัวใจมันพ้นจากมลพิษ มันเป็นความสุข แต่เราไม่เข้าใจเพราะมันเรื่องของหัวใจ มันละเอียดลึกซึ้ง ธรรมะนี้มันถึงละเอียดมาก ลึกซึ้งมาก กว้างขวางมาก แล้วเราไม่สามารถจะค้นคว้าได้ ไม่สามารถเห็นได้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรม แล้วถึงเอาอันนี้มาเผยแผ่ไป ของเราทำได้กันแค่ระดับนะ ทำความสงบนี้มันแค่ระดับหัวใจไว้เฉยๆ มันระงับ มันไม่ได้ชำระกิเลสหรอก แล้วมันก็เวียนตายเวียนเกิด เห็นใหม่ มันชำระความเกิดความตายไม่ได้ ความเกิดความตายมันละเอียดอ่อนจนว่าเราต้องมีความคิด ความระงับดับไปของความคิดของเรา เห็นใหม่ มันทำความสงบเข้ามาของใจ

ถ้าใจมันสงบเข้ามาแล้ว มันถึงจะมีโอกาสเข้าไปค้นคว้าไง สัตว์มันประจบสอพลอ มันก็แค่ไ้ระงับความดี ระงับหรือว่าเป็นอารมณ์ความรู้สึกของมันว่ามันประจบสอพลอเพื่อเอาใจเจ้าของ เพื่อให้เจ้าของให้รางวัลกับมัน ถ้ามันได้รางวัลมันก็ดีใจ มันดีใจนะ ความดีของสัตว์เดรัจฉาน สัตว์เดรัจฉานเกิดมาได้ขนาดนั้น

อย่างไ้พวกวัวพวกควาย เห็นไหม เวลาเขาทำการทำงาน เขาโค่นบังคับใช้โดยหน้าที่ของเขา เขาต้องลากแอกลากไถไป แล้วเขาก็พยายามทำคุณงามความดี ทำเพื่อเอาใจเจ้าของ เพื่อให้เจ้าของให้รางวัลเขา ความดีของเขาได้ขนาดนั้น แต่เขาก็ทำความดีเพื่อจะเอาความสะดวกสบายของเขาเท่านั้นเองนะ เสร็จแล้วเขาก็ต้องโค่นฆ่าไป เห็นไหม เวลาโค่นฆ่าไป เขารู้สึก เขามีความรู้สึกนะ แต่รู้สึกได้แค่นั้น

แต่ปัญญาของคนมันเข้าไปถึงความสงบของใจได้ ให้ทาน ทำทาน มีรักษาศีล เข้าใจสมบัติของตัวใจ อย่างเช่นการทำบุญวันเกิด เกิดมาจากอะไร เกิดมาจากคุณงามความดี เห็นไหม ทำบุญวันเกิดนะ ในศาสนานั้นประเสริฐนะ ทางตะวันออกนี้ประเสริฐมาก ประเสริฐเพราะอะไร? มันเอาเรื่องหัวใจเป็นหลักใจ

แต่ถ้าทางภาคทางอื่นไป เขาจะเอาเรื่องวัตถุ เรื่องความเห็นใจเขาก็พูดของเขาแค่ศีลธรรม ความเห็นศีลธรรมของเขาก็ทำความดีขนาดนั้นใจ แต่ในทางตะวันออกของเรา มันเอาหัวใจเป็นหลักคือว่าขนาดเป็นศีลธรรมแล้ว ยังมีความเมตตาเจือจางกันนะ แล้วมันเข้าถึงหัวใจใจ ถ้ามันเข้าถึงหัวใจ มันเห็นช่องทางดับไปของอวิชชา ของความขุ่นเคืองใจ ความระงับของใจมันระงับได้ชั่วคราว พอระงับได้ชั่วคราว จะทำอะไรให้มันสิ้นไป สิ้นไปถึงการเกิดและการตายนะ นี่ในศาสนาพุทธนี้เท่านั้น ถึงว่าดับถึงสิ้นการเกิดและการตาย ไม่นับถือพระเจ้าต่างๆ ไม่นับถือใดๆ ทั้งสิ้นเลย ให้นับถือตัวเองเป็นใหญ่

เวลาเรารักคนๆ นะ เรารักคน เราว่าเราจะหาสมบัติให้ตน แล้วเราก็พยายามหาสมบัติมา หา มลพิษมาให้ใจ ให้ทับถมใจอยู่ตลอดเวลา แต่ถ้าเราเริ่มชะล้างของเราออกไป พระเจ้าก็เกิดจากเรานี้แหละ

ใจนี้ เห็นไหม มนุสสเปโต มนุษย์นี่เป็นเปรต กายเป็นมนุษย์ หัวใจเป็นเปรต มนุสสเด รัจฉาโน เห็นไหม หัวใจความคิดเหมือนสัตว์เดรัจฉานเลย แต่หัวใจเป็นมนุษย์ พระพุทธเจ้าบอกเลย “มนุษย์ ๑๐ อย่าง” อยู่ในว่าเราจะเป็นมนุษย์ในอะไร ถ้าจิตใจเป็นเทวดา มันก็เป็นเทวดาในขณะที่ร่างเป็นมนุษย์ แต่เราก็เป็นเทวดาเพราะหัวใจประเสริฐ

แล้วหัวใจประเสริฐ ถ้าปัจจุบันประเสริฐ มันดับลงไปเดี๋ยวนี้ เวลามันตายไป ใจดวงนี้มัน ออกจากไป หัวใจมันประเสริฐ มันสวมสมบัติที่ว่าเป็นมนุษย์เป็นเทวดาอยู่ในหัวใจแล้ว หัวใจนี้จะไปเกิดเป็นอะไร? ก็ต้องเกิดเป็นเทวดา เกิดเป็นพระเจ้า เกิดเป็นสิ่งต่างๆ ใจดวงนี้มันเป็นเสียเอง

แล้วมันก็มีเวลาของมันที่จะเป็นไป มันจะหมุนเวียนไป หมุนเวียนของมันออกไปนะ ใจนี้ หมุนเวียนออกไป นี่มันถึงคุณงามความดี มันก็พาเกิดพาดายสิ่งที่ดี เห็นไหม

เราไม่สามารถชำระกิเลสได้ ใจดวงนี้มันต้องแสวงหาไป เราก็ต้องมีสมบัติให้กับใจดวงนี้ ไปเรื่อยๆ ใจดวงนี้ไปเกิดดีขึ้นมา พอเกิดดีขึ้นมา มันก็มีคุณสมบัติเป็นที่อยู่อาศัยของใจดวงนั้นไป แต่ถ้ามันเกิดไม่ดีล่ะ แล้วถ้าเกิดไม่ดีมันเกิดไปเพราะอกุศล

แล้วถ้าเกิดไม่ดี เราไม่ต้องไปหวังใคร เราหวังตัวเราเอง สัตว์โลกทั้งหมดเลยที่เขาไม่เชื่อ เหวเชื่อกรรมมีมหาศาล เขาต้องไปตามการกระทำของเขา กรรมนั้นให้ผลแน่นอน ทำที่ไหนก็แล้วแต่ เราทำบุญหรือทำบาปแล้ว เราจะหนีไปอยู่ดาวอังคารจะหนีไปไหนนะ ใอันี่มันเป็นวัตถุ เวลามันมีร่างกายหนีไป

แต่เวลามันดับขันธุ์ปั๊ หัวใจมันจะหนีไปไหน หัวใจมันตามกระแสของกรรมที่มันเป็นไป มันจะหนีไปไหนไม่ได้เลย กรรมนั้นบังคับทันทีเลย แล้วเขาทำของเขาไป เราทำคุณงามความดี เราทำบุญกุศลของเรา มันมีส่วนน้อยไป มันมีส่วนน้อยในทำคุณงามความดี

คุณงามความดีนี้เป็นอามิส สิ่งที่เป็นอามิสมันใช้แล้วหมดไป มันหมดไปตามที่ว่าเวลามัน ใช้มันหมดไป เห็นไหม มันเหมือนกับที่ว่าเราเกิดเป็นเทวดาเกิดอะไรอยู่ในวิภวัญจะ มันวนไปไป พระพุทธเจ้าสอนถึงการไม่เกิดและไม่ตายเลย

ถ้าไม่เกิดไม่ตาย มันจะมีประโยชน์อะไรกับหัวใจดวงไหน? มันจะมีความสุขได้อย่างไร?

ความสุขมหาศาล...ความสุข...เราเห็นแต่ความสุขที่เราพอใจ เป็นอามิสทานนี้เราเห็นนะ เพราะมันหายบไป เราได้สมบัติมา ได้ของมานี้พอใจเรา เราก็มีความสุข ใอันี่เป็นความสุขของเรา เราได้อย่างนั้นมามันเป็นอามิส เห็นไหม มีความสุข แต่ความสุขการแสวงหา กว่าจะได้ความสุข อันนี้มา มันทุกข์ขนาดไหน

มันทุกข์แต่เราไม่เห็นความทุกข์ เพราะเราพอใจ เราพอใจมันเลยบังทุกข์ไว้ใจ ว่าเราพอใจ เราแสวงหามาเพื่อประโยชน์ของเรา เราทำได้ ไม่เห็นว่าทุกข์เลย แต่ถ้าเราโดนคนอื่นบังคับใช้งาน เราจะมีทุกข์ไหม? ความทุกข์จะเกิดขึ้นทันทีถ้าเราทำงานโดยที่สมบัติไม่ใช่เป็นของเรา ของคนอื่นเราทำงาน อันนี้มันจะเป็นความทุกข์

มันก็มีเป็นความทุกข์เหมือนกัน แต่เพราะความหลง สิ่งที่เราหลงไปว่าอันนั้นเป็นความสุข เพราะมันต้องการปรารถนาเอามาเป็นของเรา มันแสวงหาออกมา งานอย่างนั้นมันก็แสวงหามาเพื่อเรา เพื่อของเราๆ ทั้งหมดเลย เพราะเพื่อเรามันก็สะสมมา

ถ้ามันเห็นถูกมันก็เอาบุญกุศลมาให้เรา เห็นไหม ถ้ามันเห็นผิดล่ะ? ทำไม่สมประกอบของเรามันจะต้องออกทางทุจริต พอออกทางทุจริต เห็นไหม สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่เหยื่อล่อให้เรา เห็นไหม พระพุทธเจ้าบอกเลย “ปลาตายเพราะเหยื่อ” เหยื่อเพราะความอยากได้สิ่งนั้นมาเพื่อประดับเกียรติจะได้มาทางทุจริตหรือสุจริตก็ไม่แล้วแต่ ต้องหาสิ่งนั้นมา อันนั้นก็เป็นเหยื่อ

เรากินเหยื่อเข้าไป เบ็ดมันก็เกี่ยวปากเรา เพราะหาสิ่งนั้นมาด้วยทางทุจริต มันก็จะได้สิ่งนั้นมา ได้สมบัติมา แต่กรรมที่ตามมา มัน เบ็ดที่เกี่ยวกับปากดวงนั้น เห็นไหม แล้วถ้าตายไปมันจะไปไหน? มันก็ต้องไปตามเบ็ดที่เกี่ยวข้องไว้แล้ว เบ็ดมันเกี่ยวเอาไว้เลย กรรมมันเกี่ยวหัวใจไว้เด็ดขาด ไม่ไปไหนเลย

สิ่งนี้มันเป็นที่ถ้าเราฉลาด เรามาฟังธรรม ธรรมจะเรื่องสิ่งนี้ให้เรา เราจะมีสิ่งนี้ประดับหัวใจของเรา มันจะเป็นไปได้ ถ้าเรามีธรรมประดับใจ มีปัญญาเข้าใจในหัวใจ สิ่งนั้นเราดอออกมา ใจ ถ้ามันแสวงหาในทางสุจริต อันนี้เขาเรียกบุญกุศล อำนาจวาสนาบารมีของคนไม่เหมือนกัน

การทำธุรกิจ การประกอบการงานต่างๆ นี้ประกอบเหมือนกัน บางคนประสบความสำเร็จ บางคนทำขนาดไหนก็ไม่ประสบความสำเร็จ วาสนานะ จังหวะและโอกาสของเขาไม่ถึง เห็นไหม อำนาจวาสนาบารมีของเขาไม่มี เขาทำแล้วเขาไม่ได้ อันนั้นเรื่องของเขา

ถ้าเราทำได้เราไม่ปฏิเสธ ถ้ามันได้มาโดยสุจริตโดยธรรม อันนี้เป็นอำนาจอันกรรมดีของเราสะสมมา มันเป็นไปธรรมชาติไป ปัจจัย ๔ เครื่องอยู่อาศัยอันนี้ไม่ใช่กิเลส แต่ถ้ามันไม่ได้มาแล้วเราพยายามขวนขวาย พยายามคิดค้น พยายามจะให้ได้มา มันทุกข์ ๒ ชั้น ๓ ชั้น เห็นไหม อันนั้นสิ่งนั้นที่ไม่ได้มานะ อันนั้นเป็นกิเลสเพราะเราคิดค้น มันสะสมมาแล้วมันเจ็บปวดมาก

กิเลสคือว่ามันไม่ตามความเป็นจริง ถ้าเป็นสิ่งที่จริงแล้วมันเกิดขึ้นโดยธรรมชาติของมัน อันนี้ถึงว่าเป็นบุญกุศล แล้วมันได้ของมาเราก็หาของเรามา นี่สะสมอันนี้เป็นอามิส แล้วมันก็ใช้หมดไป เพราะมันใช้หมดไป ถึงเวลาพลังงานมันหมดมันก็ต้องหมดไป มันเป็นอามิสไป

แต่ถ้าเราทำความสงบของใจขึ้นมา เห็นไหม ปัจจัยที่ตั้งจิตที่สงบจากสิ่งนั้น มันเป็นความสุขที่เกิดขึ้นมาโดยหัวใจ หัวใจมันอึดเต็มของมันเอง ถึงเมืองพอง ถึงเมืองพอง จิตมันตั้งมั่น วัตถุเครื่องอยู่อาศัยเป็นเครื่องอยู่อาศัย สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ว่ามันเป็นเรือนของใจขึ้นมา เราสร้างขึ้นมาได้แล้ว มันเป็นเรือนใจของเราขึ้นมา อันนี้เป็นสัมมาสมาธิเฉยๆ นี่ก็เสถียรังบรรจงอย่างนี้ มันระงับเฉยๆ ยังไม่ได้กำจัด

พอระงับแล้วเราถึงว่าค่อยกำจัดมัน ยกขึ้นวิปัสสนาในที่เดิม ดอกบัวเกิดจากโคลนตม หัวใจประเสริฐขึ้นมาเกิดจากร่างกายที่สกปรกโสมนี่แหละ ถ้าเราค้นคว้าในร่างกายในความสกปรกโสมนี่ขึ้นมา มันจะทิ้งร่างกายนี้ คนเราปล่อยวางร่างกาย ปล่อยวางทิฏฐิมานะ มันจะไม่ทำความชั่วหรรอก เพราะมันปล่อยมานะทิฏฐิ ปล่อยความเห็นแก่ตัว ใครจะว่าอย่างไรมันก็ไม่เจ็บปวด

ถ้าคนเรามันจะไม่พอใจ เขาบอกเพราะตัวตนนี้สำคัญที่สุดเลย ตัวตนของเรามี กระทบตัวตนของเรา เรากระทบตัวตนของเรา เราก็ต้องพยายามจะหาสิ่งนั้นมาตอบแทน เห็นไหม มันเบียดเบียนกัน มันเริ่มทุจริตออกไปจากหัวใจตรงนี้ ตัวตนในใจนั้นไม่มี ตัวตนไม่มี สิ่งทีกระทบไม่มี อะไรผ่านมามันว่างไปหมดเลย เห็นไหม ชำระกิเลสด้วยวิปัสสนาญาณเกิดขึ้นอย่างนั้น

ในศาสนาพุทธของเรามีอย่างนี้ แล้วเราเป็นชาวพุทธ พบพระพุทธศาสนา เกิดเป็นมนุษย์นี้ บุญกุศลมาก พบพระพุทธศาสนาด้วย แล้วพระพุทธศาสนาในการเจริญรุ่งเรือง ในการประพฤติปฏิบัติ ประพฤติปฏิบัติเพื่อจะออกจากกิเลส ไม่ใช่ประพฤติปฏิบัติเพื่อให้กิเลสมันสุขหัวในหัวใจของเราขึ้นมาอีก ฉะนั้นเราถึงว่าเราเป็นคนประเสริฐใจ

วันพระ สร้างพระขึ้นมาในหัวใจขึ้นมาให้ได้นะ วันนี้วันพระของเรา ถ้าเราทำบุญกุศลขึ้นมา บุญกุศลของเรา ใจปรารถนาสร้างเอง แล้วมันก็เป็นผลของตัวเอง เห็นไหม ถึงว่า “อตุตทา หิ อตุตโณ นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” ตนมีความพอใจ ตนอยากค้นคว้า ตนอยากกระทำ ตนเป็นคนเปิดประตูเปิดหน้าต่างออกไป อากาศจะถ่ายเทเข้ามาในหัวใจของเรา

ถ้าตนเราไม่เปิดออกมา เห็นไหม ที่ว่าทำบุญกุศลเหมือนกันแล้วไม่ได้บุญ ใหม่ๆ พ่อแม่ต้องพยายามพาลูกมา ลูกใหม่ๆ ก็ไม่ค่อยอยากมา หรือมาก็มาด้วยความบังคับ เห็นไหม ด้วยความบังคับมันเปิดประตูแง้มๆ มันเปิดไม่หมด เห็นไหม บุญกุศลถ้าไม่ถึงกัน

“ศรัทธา ความเชื่อ” ถ้าความเชื่อมีมากขนาดไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาแสดงธรรม เห็นใหม่ เวลาผู้ที่เข้าใจแล้วเปรียบเหมือนกับหงายของที่คว่ำอยู่ ภาชนะที่คว่ำอยู่ ฝนตกเท่าไรร่น้ำฝนนั้นจะไม่เข้าภาชนะนั้นเลย ถ้าเราหงายภาชนะนั้นขึ้นมา เห็นใหม่ ฝนตกขึ้นมา ภาชนะนั้นขึ้นมา

หัวใจเราเหมือนกัน ใหม่ๆ เราโดนบังคับมา โดนพ่อแม่บังคับมา เราโดนคนคิดมาชวนมา อันนั้นมันยังไม่เปิดไม่หงายใจ แต่ถ้าเราพอใจ เราหงายของเราขึ้นมาเอง สิ่งนี้มันจะตกผลึกในหัวใจของเราทั้งหมด หงายภาชนะขึ้นมา เปิดหัวใจให้กว้าง

เวลาครูบาอาจารย์แสดงธรรม เราฟังไว้ พระพุทธเจ้าบอก กาลามสูตร ไม่ให้เชื่อแม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ให้เชื่อแม้เป็นอาจารย์เรา ไม่ให้เชื่อเพราะการจดจำมา ไม่ให้เชื่อ... ไม่ให้เชื่อ...ให้เราพยายามปฏิบัติ ให้เราค้นคว้าลงไปทีในหัวใจของเรา ให้เราพิจารณาพิสูจน์กันในห้องใจเลยว่ามันเป็นอย่างนั้นจริงไหม?

ถ้ามันเป็นอย่างนั้นไม่จริง ๒,๕๔๔ ปีนี้ยืนหยัดมาได้อย่างไร? องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาแล้วสอนออกไป แล้วอัครสาวกรู้ตามไปๆ ไม่มีใครไปค้านองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแม้แต่คนเดียว แม้แต่องค์เดียวที่ไปค้านองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า พระพุทธเจ้าสอนผิดนะ

นี่มันมีพระพุทธเจ้าสำเร็จไปแล้วเป็นองค์แรก แล้วยังมีผู้ตามไปอีกทั้งหมด มันถึงเป็นเรื่องของความจริง เราพิสูจน์ขึ้นมาได้ ถ้าเราพิสูจน์ขึ้นมาจะเป็นสมบัติของเรา เป็นสมบัติของเราก็เป็นพระในหัวใจของเรา เราสร้างพระขึ้นมาได้สมใจเรา เอวัง